

Het NILO

Nederlandsch Instituut voor Lichamelijke Opvoeding ⁽³⁾

In Nederland zijn zes ALO's waar leraren lichamelijke opvoeding worden opgeleid. Een aantal prominente vakcollega's is echter aan een ander instituut opgeleid: het Nederlandsch Instituut voor Lichamelijke Opvoeding te Amsterdam, het NILO. Onder hen onder anderen Carl Gordijn, Rein Bloem en het in 2013 overleden oudste lid van de KVLO Dries Beijerbergen van Henegouwen. In dit deel de ondergang van dit instituut.

TEKST FRANS KAANDORP EN KEES VAN TILBORG FOTO'S: ARCHIEF KLVO

daardoor beperkt. Van de matige examenresultaten van de NILO-kandidaten ging ook geen wervende kracht uit. In 1922 – acht jaar na de oprichting - waren in totaal nog maar vijftien leraressen en 28 leraren door dit instituut afgeleverd. Daarbij kwam nog eens dat een nieuw examenreglement in 1917 hogere eisen aan de opleiding stelde, waardoor de leerplannen aangepast moesten worden. Inmiddels moesten naast de staatsexamens ook schoolexamens ingevoerd gaan worden.

De ALO in Amsterdam streefde de eerste jaren met succes naar aansluiting met het academisch onderwijs

Het NILO ondervond vanaf ongeveer 1917 ook tegenstand uit een andere hoek, namelijk van het pas opgerichte NOC. Het NOC was van mening dat de bestaande instituten – daar viel ook het NILO onder - onvoldoende geschikt waren om de opleidingen van gymleraren en sportleiders te verzorgen en wilde dat op een hoger, academisch, plan trekken. Het NOC overlegde in 1917 een uitgewerkt plan aan de overheid voor de oprichting van een Rijksinstituut voor de Lichamelijke opvoeding. In 1922 namen enkele leraren en sportleiders het initiatief voor een 'Academie voor Lichamelijke Opvoeding'.

Van deze in 1925 opgerichte Academie voor Lichamelijke opvoeding te Amsterdam ondervond het NILO onmiddellijk grote concurrentie.

Het rommelde tussen de leiding van het NILO en het hoofdbestuur van de KVLO. Over vele zaken werden de partijen het niet eens. Ook stond het niveau van de opleiding onder druk. Hoe dit leidde tot de ondergang wordt hier beschreven.

Negatieve externe factoren voor het NILO

De gewenste centralisatie van de opleidingen in Amsterdam bleef uit omdat een aantal particuliere opleidingen zich niet aansloot en zelfstandig bleven bestaan. Het aantal studenten bleef

De Amsterdamse ALO startte ook in een moeilijke tijd maar had een ruimer budget, werkte gestructureerd, had een grotere ambitie én de steun van gerenommeerde instituten. Vanwege de academische ambitie werd zij wél gesteund door het NOC, dat druk bezig was de Olympische Spelen naar Nederland te krijgen, en van de twee universiteiten in Amsterdam. De ALO in Amsterdam streefde de eerste jaren met succes naar aansluiting met het academisch onderwijs. Dit was vanaf de oprichting onder andere zichtbaar in het in dienst nemen van hoogleraren zoals onder anderen F.J.J. Buytendijk voor fysiologie en M. Woerdeman voor anatomie en histologie. En de ALO hield wel vast aan de opleidingseis van de vooropleiding van vijfjarige HBS of Gymnasium. Als gevolg hiervan verloor het NILO binnen Amsterdam de slag met de ALO in de ontwikkeling van een centraal instituut voor de

Het NILO streed alles bij elkaar ruim twintig jaar en hield toen op te bestaan.

lichamelijke opvoeding.

In de jaren daarna ondervond het NILO ook indirect de gevolgen van de steeds slechtere conjunctuur. Dat leidde tot terugloop van leden van de vakvereniging en van de afdelingen als gevolg van het verlagen van de salarissen, het afschaffen c.q. verminderen van vakonderwijs, het combineren van klassen en andere reorganisaties. Als gevolg van de toenemende werkloosheid ging het rond 1930, ook financieel, ronduit slecht met de vakvereniging en was het ook voor het NILO een sombere tijd.

Een langzaam einde voor het NILO

In de opkomende economische crisis streefde de overheid naar inperking van de bevoegdheden en rechten van de vakvereniging. Dat leidde tot interne meningsverschillen en tot discussies. De overheid ging steeds meer vragen stellen over en eisen stellen aan het lesrooster, het leerplan, het reglement en de schriftelijke aanstelling van de leraren.

In de vergadering van het hoofdbestuur op 20 september 1931 werd weer eens stilgestaan bij de problemen bij het NILO en werden 'verschillende maatregelen ter verbetering van de opleiding en het 'geheele Instituut' besproken en vastgesteld. De interne verdeeldheid bleef bestaan. In het hoofdbestuur vroeg het bestuurslid J.P. Kramer of de tijd niet gekomen was het NILO los te koppelen van de vakvereniging. Op voorstel van Korpershoek, die inmiddels voorzitter was geworden, werd

echter besloten de ontwikkelingen af te wachten. Die bleven onveranderd negatief. Zo werd de subsidie die het NILO van de gemeente Amsterdam kreeg, met ingang van het studiejaar 1933/34 gestopt.

De examenresultaten van 1934 waren wederom slecht en het aantal aanmeldingen was laag. In het najaar van 1934 stond op de begroting van de vakvereniging voor 1935 nog steeds een subsidiebedrag. De subsidie werd verstrekt maar wel afhankelijk gesteld van de toestand van het komende jaar. De situatie verbeterde niet en na de zomervakantie van 1935 werd het NILO, na een worsteling van meer dan twintig jaar, 'door de noodlottige tijdsomstandigheden' opgeheven.

Conclusie

Het doel een centrale opleidingschool op academisch niveau op te richten en in stand te houden is door het NILO niet gerealiseerd. De centralisatie van opleidingen kwam wel tot stand, maar niet door het NILO. Het werd vanaf 1925 overvleugeld door de ALO in Amsterdam. Een tiental jaren bestonden het NILO en de ALO naast elkaar. Door externe tegenwerking en interne strubbelingen 'en de opkomst van de ALO, kwijnde het NILO langzaam weg. Het NILO streed alles bij elkaar ruim twintig jaar en hield toen op te bestaan. Uiteindelijk zijn alle particuliere opleidingen verdwenen en werd de opleiding tot leraar lichamelijk opvoeding gecentreerd in ALO's. Lange tijd gebeurde dat in vijf ALO's maar sinds 2006 is daar een zesde aan toegevoegd. En in 2014 is de NCOI een cursus gestart. ■

De literatuurverwijzingen staan afgedrukt bij deel 1 van dit verhaal (in LO 1, 2015).

Contact:
keesenlily@home.nl

